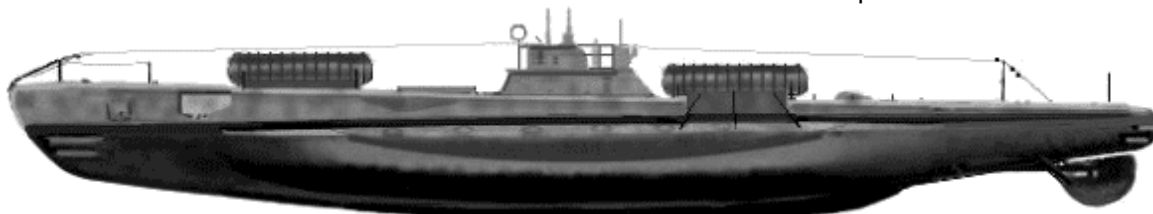


**R. Smg. Scire הצוללת רג'יו שירה**  
מקורות : כריסטיאנו ד'אמאטו <http://regiamarina.net>  
תרגום ועריכה : שלומי פלניצקי .



#### הקדמה

#### הצי האיטלקי במלחמת העולם השנייה \*

למרות עדיפות בריטית במשאבים וכוחות הן בים והן באוויר בין השנים 1940 ו 1943 כמו גם יכולתם העדיפה לפצות על אבדות של כלי שיט, הצליחו ציי הסוחר והקרוב האיטלקים להגיע להישגים מרשימים בזירת הים התיכון. 86% מסך האספקה שנשלחה למערכה באפריקה הגיע ליעדה כמו גם 92% מהכוחות הלוחמים. במהלך התקופה השלים הצי 3 מיליון שעות הפלגה, 37 מיליון מיילים ימיים, 126,000 שעות של טיסות תצפית ו 31,107 משימות ובמשך כל התקופה שמר הצי על נתיבי השיט בין איטליה לאלבניה, יוון וצפון אפריקה פתוחים מבלי לאבד אף אחת מספינות הקרב. למרות ההישגים המרשימים המחיר ששילם צי הסוחר היה כבד ו 2513 ספינות סוחר איטלקיות טובעו ע"י הבריטים. בסיום המלחמה הוענקו לכוחות המיוחדים, לצוללת שירה ולספינת הקרב San Giorgio אותות ההצטיינות מיוחדים ( Medaglie D'oro al Valor militare ) בצד עוד 158 אותות גבורה מטכליים וארבעה של מפקדת הצי. <http://www.marina.difesa.it/sommergibili/storia/storia04.asp>

\* מתוך האתר הרשמי של הצי האיטלקי, מחבר לא ידוע. תרגום דן אשכנזי

#### דגם ה 600

דגם זה של הצוללות האיטלקיות פותח בעקבות הסכמי פרוק הנשק שנחתמו לאחר מלחמת העולם הראשונה בווישינגטון ולונדון. הועידה שנערכה ב 1921 בווישינגטון הצליחה להגביל ייצור האניות של המעצמות אך נכשלה בפיקוח על בניית צוללות, "טעות" זו תוקנה בוועידת פרוק הנשק שהתקיימה בלונדון ב 1930 ובה הוגדרו שתי קטגוריות של צוללות, צוללות מי חופין אשר משקלן הוגבל ל 600 טון וצוללות אוקיאנוס שהוגבלו ל 2,000 טון. (מאוחר יותר הוכיחו הגרמנים כי ניתן להפעיל את הצוללות הקטנות בהצלחה גם באוקיאנוסים \* ומרבית הציים הבינו כי לצוללות גדולות יותר שימושים מוגבלים.) דגם ה 600 אליה השתייכה השירה, היה התשובה האיטלקית לתקנות ועידת לונדון אשר אפשרו לציים לייצר מספר לא מוגבל של "צוללות חוף". מלאכת תכנון צוללות מי החופין החדשות הופקדה בידי שני מהנדסים של הצי (Regia Marina) קאוואליני וברנארדיס ( Cavallini e Bernardis), האחרון תכנן צוללות עבור הצי האיטלקי כבר ממלחמת העולם הראשונה. השניים תכננו את דגם הכריש Squalo ממנו התפתח דגם ה 600. דגם אשר הווה למעשה את עמוד השדרה של הצי ו 59 צוללות ממנו נבנו בחמש סדרות. אלו לא היו שונות מהותית אחת מרעותה למעט שדרוג הדרגתי במסגרת המגבלות שהוטלו על הצי האיטלקי בהסכמי פרוק הנשק. הסדרות כונו בשמות (משמאל לימין) : "Perla", "Sirena", "Argonauta", "Adua", "Platino"



Smg. Adua בשנת 1941 עם צריח מונמך וצבעי הסוואה

**סדרת Adua**

סדרת ה Adua אליה השתייכה ה"שירה" כונתה גם בשם "Africani" ושמות הצוללות נגזרו מארועים הקשורים למערכה האפריקית. הצוללות מדגם זה נבנו במטרה לשמש בהפלגות קצרות, הן היו עמידות וקלות לתמרון אך מהירות השיט האיטית שלהן על פני המים הוותה נקודת תורפה.



**Adua Class מפרט טכני**

697.27	דחי על פני המים
856.4	דחי בצלילה
60.18	אורך
6.45	רוחב
4.79	גובה
2x14000HP Fiat D 14knots	הנעה ראשית
2x400HP Marelli E 7.5 knots 330 rpm	הנעה משנית
תותח 102 מ"מ מותקן על הסיפון* שני מקלעי נ"מ 13.2 מ"מ	חימוש נ"מ ומקלעים
6	חימוש טורפדו
4 קצינים ו32 אנשי צוות	צוות



\* עם התקנת צינורות איכסון החזירים, (SLC) הוסר תותח ה 102 מ"מ מסיפון הצוללת. Smg Profido



ה'שירה' מול נמל לה - ספציה.

השירה נבנתה יחד עם תשע צוללות נוספות בין השנים 1937-1938 במספנות OTO שבאיטליה. לאחר השקתה הצטרפה לשייטת 15 בבסיס חיל הים האיטלקי בלה-ספציה. בתחילת מלחמת העולם השנייה, בסיום סידרת אימוני כשירות שעוברים הצוללת וצוותה, ביצעה השירה מספר גיחות התקפה על ספינות בריטיות, ב 10 ביולי 1940 תחת פיקודו של סגן פיני הטביעה השירה בעזרת טורפדו את ספינת הקיטור הצרפתית S/S Cheik כאשר מפקד הצוללת מציל עשרה מלחים צרפתיים שנמלטו מספינתם השוקעת.מיד לאחר קרב זה שונתה משימתה של השירה ולשם כך היא עוברת במספנות לה-ספציה שיפוץ שיאפשר לה לשאת נשק 'סודי' חדש שנקרא SLC "חזיר" לשם התקנת החזירים הוסר תותח החרטום של השירה ובמקומו הורכבו שלושה מיכלים טורפדו אטומים לנשיאת החזירים.

#### משימות

**משימה G.B.1 – גיברלטר** . ב-24 בספטמבר 1940 יצאה השירה למשימתה ראשונה בגיברלטר כשעל סיפונה אנשי קומנדו איטלקי (Decima MAS Flotilla) שהוכשרו לתפעל את הנשק החדש. אולם לאחר שחצתה את מייצרי גיברלטר, במרחק 59 מייל בלבד מיעדה בוטלה המשימה והצוללת ניקרא לחזור לבסיסה, הצוללת חזרה לים התיכון וב-3 לאוקטובר עגנה בבסיס חיל הים מדלנה שבסיציליה.

**משימה שניה G.B.2 – גיברלטר** למרות ביטול משימתה הקודמת קיבלה הצוללת משימה נוספת בגיברלטר. בחסות חשכת הלילה ללא ירח יצאה השירה מנמל לה-ספציה ב-21 באוקטובר 1940 לעבר המטרה. שישה ימים אחר כך ניסתה הצוללת לצוף אך התגלתה ונרדפה ע"י משחתות של הצי הבריטי. רק בלילה ה-28 באוקטובר חצתה הצוללת את המייצרים בצלילה ללא שהתגלתה ע"י הצי הבריטי ולאחר כ-40 שעות צלילה רצופות, ב-30 לאוקטובר עלתה השירה במימי אירופה ואותו לילה עזבו שלושת החזירים את הצוללת לכיוון נמל גיברלטר. רשתות ההגנה של הנמל הצליחו להטביע שני חזירים, ולשלישי שהצליח לחדור את רשתות ההגנה של הנמל הייתה תקלה והוא טבע פחות ממאה מטר מהמטרה, ספינת הוד מלכותה "ברהם". צוללני הקומנדו האיטלקי שניסו לגרור את ראש הנפץ לאורך מאת המטרים האחרונים התגלו על ידי הזקיפים הבריטיים ונתפסו. מייד אח"כ המשיכה השירה במסעה תוך שהיא מנווטת דרכה בצלילה בלילה דרך מייצרי גיברלטר מתחת לעיניהם הפקוחה של חיילי הצי הבריטי, ב-3 בנובמבר 1940 הגיעה השירה לנמל הבסיס בלה-ספציה. באביב 1941 עוברת השירה סדרת שיפורים נוספת. הצריח מונמך בכדי להפוך אותו לבולט פחות והסיפון נצבע בסכימת ההסוואה ששימשה את יתר הצוללות האיטלקיות בים התיכון.

**משימה שלישית G.B.3 – גיברלטר** לקראת הירח החדש של חודש מאי החלו אנשי הקומנדו האיטלקי לתכנן התקפה שלישית על גיברלטר. בשונה מהמשימות הקודמות הוחלט הפעם שאנשי הקומנדו לא יצטרפו לשיט הארוך אלא יחברו לצוללת קרוב יותר אל המטרה. בערב ה-15 במאי 1941 עוזבת השירה את לה-ספציה וב-22 של אותו החודש, הגיחה מן המים באוקיינוס האטלנטי. ב-23 חדרה בצלילה אל תוך הנמל הספרדי בעיר קדיג'. ובחסות

החשכה הגיחה מן המים בסמוך לספינה האיטלקית "פולגור" עליה המתינו לשירה עשרה 10 אנשי קומנדו. השירה אוספת את הלוחמים וב-24 היא מתקדמת השירה יחד עם לוחמי הקומנדו לכיוון נמל גיברלטר, אך עם הגיעם אל המורה מזג האוויר הגרוע אינו מאפשר את שחרור החזירים והמבצע נדחה ל-26 במאי. בינתיים מקבל מפקד הצוללת הודעה מרומא שספינות המלחמה הבריטיות עזבו את הנמל ולכן אין בגיברלטר מטרות נאותות עבורם. למרות זאת מחליטים מפקד השירה ג'וניו ואלריו בורחס ואנשי הקומנדו להשלים את המשימה בכל מקרה. שלושת החזירים משוחררים והשירה מתחילה בתמרון הנסיגה. זמן קצר אחר כך מזהים אנשי הקשר של הצוללת הדים של ארבעה פיצוצים רחוקים שגורמים למפקד הצוללת לחשוב שהמשימה הושלמה בהצלחה. אך למעשה גם במשימה זו בוגד בהם מזלם של אנשי הקומנדו האיטלקי והם לא מצליחים להגיע אל יעדם. ב-31 במאי 1941, לאחר שחצתה בפעם השישית את מיצרי גיברלטר, חוזרת שירה ללה-ספיצה.

**משימה רביעית G.B.4 – גיברלטר** למרות הכישלונות מתכננים אנשי הקומנדו האיטלקי תקיפה רביעית על הספינות הבריטיות שבנמל גיברלטר. המשימה דומה למשימה האחרונה במסלול ובשיטת הגעה למטרה. ב-10 בספטמבר 1941 עוזבת הצוללת שירה שוב את לה-ספיצה. בעוד עושה הצוללת את דרכה במימי הים התיכון לכיוון מייצרי גיברלטר מוטסים עשרת אנשי הקומנדו לקאדיג' שם הם מתחבאים שוב במכלית האיטלקית "פולגור". בלילה של ה-18 בספטמבר מגיחה השירה מן המים סמוך לספינה האיטלקית ובחסות הלילה חוברים ואנשי הקומנדו לצוללת. למחרת בדרכם אל יעדם נתקלת הצוללת בשירה של ספינות בריטיות אך מצליחה לא להתגלות על ידי המשחתות המלוות. בלילה מגיחה השירה במפרץ אלג'יריס בשפך נהר הגוואדראנק ונעצרת בעומק של 10 מטרים. לאחר שהמיכלים האטומים מוצפים יוצאים אנשי הקומנדו מן הצוללת ומפעילים את החזירים. ומתחילים לנוע לכיוון נמל גיברלטר והשירה מתחילה בתמרון הנסיגה שלה. זמן מה אחר כך מזוהים בחדר הבקרה של הצוללת הדי פיצוצים רחוקים. הפעם הסתיים המבצע בהצלחה. שלושת החזירים הצליחו לחדור את רשתות ההגנה ואנשי הקומנדו הצמידו את ראשי הנפץ לגופם של שלוש ספינות של בעלות הברית: ספינת הסיוע הבריטית HMS Durham המכלית Denbydale s/s וה-Fiona Shell s/s. בגלל עומקם הרדוד של המים בנמל, שתי הספינות הראשונות לא שוקעות לגמרי ומאוחר יותר מצליחים הבריטים להצילן. לעומתם ה-Fiona Shell s/s שוקעת לגמרי תחת מ"י הים. פעם השמינית חוצה השירה את מיצרי גיברלטר בחזרה לבסיס הצוללות בלה-ספיצה, ב-25 בספטמבר, ימים ספורים לאחר חזרתם לאיטליה של אנשי הקומנדו שהפעילו את החזירים.

**משימה חמישית G.A.3 – אלכסנדריה** בחודש נובמבר של שנת 1941 מוצא עצמו הצי הבריטי בים התיכון במצב קשה: רק שתי משחתות, ה- "HMS Valiant" וה-"HMS Queen Elizabeth" שעוגנות בנמל באלכסנדריה נותרו פנויות לפעילות בזירת הים התיכון. חיל הים האיטלקי החל לחפש דרך לנצל את המצב: אם יושמדו ספינות אלו יוכלו השיירות האיטלקיות להפליג בבטחה ללוב ולהשפיע בזירה האפריקאית. המשימה להשמיד את המשחתות הבריטיות הוטלה על אנשי הקומנדו האיטלקי והצוללת שירה. מספר ימים לפני חג המולד של שנת 1941. בלילה של ה-3 בדצמבר יוצאת השירה מבסיס הצוללות בלה-ספיצה כהיא משייטת על פני הים עד לאיים האאוליים, חומקת בדרכה מתצפיתנים על ספינת קיטור צרפתית ומשלושה מטוסי אויב. לאחר שהיא חוצה את מיצרי מסינה חוברת השירה לספינה איטלקית הנושאת הודעה דחופה עם מידע חדש על נמל אלכסנדריה. השירה ממשיכה בדרכה, אך בקרבת חופי טאורמינה מתגלה על ידי צוללת בריטית. המפקד הצוללת בורחס מנתק מגע בכדי להימנע מהתקפת אויב אפשרית שתחבל במהלך המשימה, ורק לאחר שהסכנה חולפת ממשיכה השירה לכיוון חופי יוון. למרות תקלה במנוע, היא מגיעה בלילה של ה-9 בדצמבר אל הנמל הקטן שבלירו, אי יווני בים האיגאי תחת שליטה איטלקית. אנשי הצוות מכסים בבדי הסוואה את מיכלי החזירים ובימים הבאים עוסקים בעיקר בתיקון התקלה. ב-14 בחודש מגיעים אל האי היווני אנשי הקומנדו וחוברים לצוללת. לאחר סיום התיקונים עוזבת השירה את האי לירו, חוצה את הים התיכון, ויומיים אחר כך ב-16 בדצמבר מגיעה אל חופי מצרים, קילומטרים ספורים מנמל אלכסנדריה. לרוע מזלם הים הסוער מאלץ את בורחס לדחות את הפעולה ב-24 שעות. למחרת מקבלת הצוללת הודעה מהפיקוד האיטלקי באתונה ששתי משחתות בריטיות גדולות עוגנות בנמל אלכסנדריה. באותו לילה מנווטת הצוללת אל הנמל באיטיות ובזהירות רבה בעומק של 60 מטרים בכדי להימנע ממוקשים ימיים, עד שהיא מגיעה אל נקודת שחרור החזירים לאחר 23 שעות ארוכות של ניווט זהיר. שחרור החזירים מלווה קשיים לא צפויים. כאשר אחד מאנשי הקומנדו ניפצע. לאחר עיכוב של כשעה יוצאים לבסוף שלושת החזירים לדרכם והצוללת מתחילה בתמרון הנסיגה שלה. אולם עקב סגירתו הלא מוצלחת של אחד הצילינדרים הופכת הנסיגה לשיוט איטי ומסוכן. פעמיים נאלץ מפקד הצוללת, בורחס לצוף אל פני הים בניסיון לסגור את הפתח אך ללא הצלחה והשירה ממשיכה את נסיגתה בצלילה כשהיא נוטה על צידה בכדי שלא להתגלות ולסכן את פעולתם של אנשי הקומנדו הנעים אל תוך הנמל. 19 שעות לאחר מיכן עולה השירה מהצלילה הארוכה אך לאחר שלוש שעות בלבד נאלצת לצלול שוב כשמשחתת בריטית מתקרבת לכיוונה. בשעה 01:00 עולה הצוללת שוב אל פני המים ומקבלת הודעה בקשר שסיוור אווירי שחג מעל נמל אלכסנדריה דיווח על מספר ספינות הבוערות במימיו. באותו הלילה, הצליחו אנשי הקומנדו להיכנס אל תוך

הנמל עם החזירים ולפגוע בשתי ספינות מלחמה בריטיות: ה- HMS Valiant וה- HMS Queen Elizabeth, במשחתת HMS Jervis, במיכלית s/s Sagona ובספינת הקיטור "דורה". הנפט שנשפך מה"סאגונה" פרץ בלהבות וגרם לנזק נוסף בנמל. גם במקרה זה מנע עומק המים בנמל את שקיעתן המוחלטת של הספינות אולם במשך שנתיים של תיקונים נותרו שתי ספינות המלחמה הבריטיות הענקיות מרותקות לנמל. המבצע הסתיים

בהצלחה מסחררת. בינתיים חזרה השירה ללירוי ב-21 בדצמבר. איש הקומנדו הפצוע הורד על החוף, ולאחר שאספה הצוללת אספקה המשיכה בדרכה חזרה לבסיסה בלה-פפיצה. בדרכה נתקלת הצוללת במטוס בריטי אך לא מספיקה לחמוק בצלילה, המטוס הבריטי מפיל מספר פצצות לעברה שכמעט ופוגעות בה כאשר צוות הצוללת מנסה להתגונן בעזרת מקלע הנ"מ שמוחקן על סיפון השירה. לבסוף הצוללת מצליחה לחמוק ללא כל נזק רציני וב-23 בדצמבר מגיעה ללה-פפיצה שם היא זוכה בתשואות על ההצלחה הכבירה של המבצע באלכסנדריה.

**משימה שיטית S.L.1 – חיפה** ביולי 1942 מתגבש במפקדת חיל הים האיטלקי מבצע חדש עבור אנשי הקומנדו והצוללת שירה. מטרתו: תקיפת נמל חיפה בפלשתינה. בינתיים מתחלף צוות הצוללת והפיקוד עליה ניתן בידיו של קפטין קורבט ברונו זליך שפיקד בעבר על צוללת אחרת שפעלה באזור חופי פלשתינה. לאחר שהעמיסה את שלושת החזירים יוצאת השירה בערב של ה-27 ליולי 1942 מלה-פפיצה אל מה שתהיה משימתה אחרונה. ב-2 באוגוסט היא מגיעה שוב אל האי היווני לירוי. יומיים אחר כך מגיעים אל האי בטיסה גם אנשי הקומנדו, ובבוקר של ה-6 באוגוסט עוזבת "שירה" את הנמל בלירוי לכיוון חופי פלשתינה. על פי התוכנית תגיע הצוללת עד למרחק של קילומטר וחצי מנמל חיפה, שם יצאו לדרכם אנשי הקומנדו רכובים על חזירים. המשימה מתבצעת בתאום עם חיל האוויר הגרמני שב-9 וב-10 לחודש שולח מטוסי סיור לתצפת מעל הנמל. התמונות האוויריות מאפשרות לפיקוד האיטלקי לקבל תמונת מצב עדכנית על המתרחש בנמל חיפה. הודעה מגיעה אל הצוללת כי בנמל עוגנות שייטת קלה, שלוש משחתות, תשע ספינות קיטור, שתי מיכליות, שתי ספינות טורפדו ועוד מספר כלי שייט קלים. אולם בבוקר של ה-10 באוגוסט מגלים הבריטים סימנים לנוכחותה של הצוללת באזור כ-30 ק"מ מחופי חיפה. אחת מספינות הקרב, ה-Islay HMS, מגלה את השירה בתנועה לכיוון נקודת השיגור של החזירים. ה-Islay HMS משחררת מטען ראשון של פצצות עומק שפוגע מיד ב"שירה". פגועה מהדף הפצצות עולה הצוללת האיטלקית אל פני הים ומחמשת מיד את טורפדו הגחון שלה, אך אינה מספיקה לבצע את תמרון ההתקפה. מטח ארטילרי מהספינה הבריטית פוגע בה פגיעה קטלנית והיא מתחילה לשקוע לאיטה ומתיישבת לבסוף חסרת חיים על הקרקע החולית של הנמל בעומק 32 מטרים. בתוך הצוללת מתכוננים אנשי הצוות לנטוש את ספינתם. 35 אנשי הצוות פונים אל יציאת הגחון ומציפים את תא הפליטה בכדי לאזן לחצים לפני פתיחת הפתח החיצוני. אולם רגעים מספר לפני שהראשון מבניהם מספיק לחלץ את עצמו סדרה שניה של פצצות עומק מכה בגוף הצוללת, הפעם פוגעת בה ישירות, קורעת את גוף הפלדה שלה, וגורמת למותם המיידי של כל אנשי הצוות.

מאז שוכבת הצוללת שירה על קרקעית הים במקום בו שקעה, כ-11 ק"מ מנמל חיפה ובעומק 32 מטרים. בעוד אחותה הצעירה 'Scire' S 526 פרי פיתוח איטלקי / גרמני, משרתת משנת 2006 בצי האיטלקי.  
<http://www.marina.difesa.it/sommergibili/scheda.asp#Classe%20Todaro>



ה"שירה" במפרץ חיפה צילום: skinonimus uw